

Gyógyszerészet

A MAGYAR GYÓGYSZERÉSZETI TÁRSASÁG LAPJA

Főszerkesztő: DR. VÉGH ANTAL

Szerkesztők: DR. LÁNG BÉLA felelős szerkesztő, DR. SZÁSZ GYÖRGY, SZENIMIKLÓSI PÁL, DR. VÁRADI JÓZSEF

12 évfolyam

Technikai szerkesztő: LÁNG MIKLÓS

1968. január

1. SZÁM

AZ ÚJ GAZDASÁGI MECHANIZMUS ÉS AZ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS

Bár az egészségügy területén a gazdaságirányítás új rendszere nem kíván olyan mélyreható változtatásokat, mint a népgazdaság egyéb területén, mégis szükség van ezen területen is olyan, az új gazdasági mechanizmus rendjéhez igazodó szervezeti változtatásokra, intézkedésekre, melyek a lakosság egészségügyi ellátásához fűződő országos érdekek központi érvényesítésének lehetőségét biztosítják.

Az egészségügyi miniszter ágazati irányító tevékenysége és felelőssége kiterjed a fegyveres területek egészségügyi intézményeinek kivételével valamennyi egészségügyi intézményre — kórházra, gyógyszerhárra, általában egészségvédelmi tevékenységet folytató intézményre és szerve — függetlenül attól, hogy milyen szervezeti alárendeltségben működik. Az egészségügyi miniszter biztosítja, hogy az ország egészségpolitikája egységesen érvényesüljön, függetlenül az egészségügyi szervek szervezeti alárendeltségétől.

Az egészségügyi miniszter továbbra is felügyeletet gyakorol a népgazdaság valamennyi ágára kiterjedően az ország egészségügyi és járványügyi viszonyai felett; dönt azokban az esetekben, amikor valamely jogszabály egészségügyi intézmény létesítését, átszervezését, megszüntetését, az egészségügyi hálózat fejlesztését és rekonstrukcióját az egészségügyi miniszter engedélyétől, előzetes hozzájárulásától vagy véleményétől teszi függővé.

Az új gazdaságirányítási rendszerben módosul a tanácsok végrehajtó bizottsága szakigazgatási szerveinek irányítási rendje. Ennek megfelelően a megyei (fővárosi) tanács egészségügyi osztálya a végrehajtó bizottság utasításai szerint jár el. Az egészségügyi osztály vezetője az osztály munkájáért, a végrehajtó bizottság az osztály munkájának eredményességéért felelős.

Az egészségügyi osztály nem önállóan gazdálkodó szerv; az irányítása alatt álló intézmények költségvetését a végrehajtó bizottság állapítja meg. Az egészségügyi osztály rendelkezik a vb által meg-

határozott költségvetési előirányzatokkal, az operatív pénzügyi lebonyolítást azonban a pénzügyi szakigazgatási szerv, illetőleg az egészségügyi osztálynak alárendelt intézmények végzik.

Az egészségügyi miniszter az ügyköréből származó jogait az egészségügyi osztály és az annak alárendelt intézmények, vállalatok tekintetében a tanácsok végrehajtóbizottságai útján gyakorolja. A szakigazgatási szervek (egészségügyi osztály) központi irányítása oly módon alakul át, hogy a miniszter, irányító tevékenységének érvényesítése érdekében, az egészségpolitikai célkitűzések megvalósítását, szolgáló jogszabályokat, normatív jellegű utasításokat, illetve általános érvényű szakmai irányelveket és általános elvi állásfoglalásokat ad ki. Felügyeleti és szakmai jogkörének érvényesítése érdekében a megyei (fővárosi) tanácsok által fenntartott egészségügyi intézmények vezető beosztású szakemberei kinevezéséhez és felmentéséhez az egészségügyi miniszter hozzájárulása szükséges.

Az egészségügyi miniszter a szakmai irányítás jogkörében meghatározza a tanácsok által fenntartott egészségügyi intézmények és vállalatok szervezeti, működési elveit és szabályait. Sajátos ágazati és szakmai felügyeleti jogait az ágazata körébe vágó szakmai irányelveknek és elvi állásfoglalásoknak megfelelően a tanácsok egészségügyi osztályainál, valamint az azok alá rendelt szerveknél ellenőrzéssel érvényesíti. Tapasztalatairól tájékoztatja a végrehajtó bizottságot és felhívja a megállapításai szerint helytelen jelenségek felszámolására.

A gyógyszerellátás vonatkozásában a megyei (fővárosi) egészségügyi osztály szakmai, szervezési és gazdasági bázisa a megyei (fővárosi) gyógyszerházi központ. A központ mint az egészségügyi osztálynak alárendelt intézmény, a közforgalmú gyógyszerellátókat, a gyógyszerraktárt, gyógyszerellenőrző és galenusi laboratóriumot egységbe foglalja, szervezi és ellenőrzi szakmai és gazdasági működésüket. Segíti az egészségügyi osztály irányító jogkörének ellátását az egészségügyi osztály által megállapított feladatkörben és területen, az előb-

biekben említett miniszteri rendelkezések figyelembevételével.

Az egészségügyi miniszter felügyeleti jogkörében egészségügyi, oktatási, tudományos kutatási és szociálpolitikai költségvetési intézményeket működtethet, meghatározza ezen intézmények feladatait, szervezetét, irányítja és ellenőrzi tevékenységüket, kinevezi és beszámoltatja az intézmények vezetőit, előzetes hozzájárulást ad az intézmények vezető beosztású dolgozóinak kinevezéséhez és felmentéséhez. Közvetlenül a minisztériumhoz tartozó vállalatok tekintetében új vállalatokat alapíthat, gyakorolja az államot megillető tulajdonosi és munkáltatói jogokat, meghatározza a vállalatok tevékenységi körét, kinevezi és beszámoltatja a vállalatok vezetőit, értékeli és elbírálja a vállalatok tevékenységét, gazdálkodását.

Az Egészségügyi Minisztériumhoz tartozó vállalatok tekintetében a vonatkozó rendelkezések szerint az egészségügyi miniszter gyakorolja a gazdasági ágazati miniszter jogkörét is.

Az egészségügyi vállalatok területén is természetesen érvényesülnie kell az új gazdaság irányítási rendszernek, de az ország lakosságának zavar-talan és megfelelő színvonalú egészségügyi ellátása érdekében az egészségügyi vállalatok vonatkozásában a termelő és gazdasági célú vállalatokétól eltérő irányítási módszerek is alkalmazhatók. Az eltérő irányítási módszerek segítségével kell biztosítani például egyes gyógyszerek, gyógyászati eszközök kötelező előállítását, készletezését, minőségét és mindezek ellenőrzésének lehetőségét. Ezt a célt szolgálják a Nehézipari Minisztériummal közösen kidolgozott irányelvek is, amelyek megjelölik az Egészségügyi Minisztérium és a Nehézipari Minisztérium feladatait az ágazati felelősség keretében a gyógyszerellátás vonatkozásában.

Ennek megfelelően az Egészségügyi Minisztérium feladata:

1 A gyógyszeripari kutatások figyelemmel kísérése és azokkal kapcsolatos kezdeményezés, valamint vélemény nyilvánítás

2. A klinikai-farmakológiai kutatások irányítása és fejlesztési irányának meghatározása, a gyógyszeripar és a klinikum szempontjainak figyelembevételével.

3. Az új gyógyszerkészítmények gyógyintézeti kipróbálásának szabályozása és az ahhoz szükséges feltételek megteremtése

4. Állásfoglalás a gyógyszeripar által belföldön forgalomba hozni kívánt gyógyszerkészítmények tervezetei ügyében

5. A gyógyszerkészítmények törzskönyvezési feltételeinek, a gyógyszerek minőségi követelményeinek meghatározása és a forgalomba hozatal, valamint módosítások engedélyezése.

6. Anyagok, termékek és készítmények gyógyszerjellegének megállapítása.

7. A gyógyszergyárak minőségellenőrző osztályai tevékenységének szakmai támogatása és ellenőrzése.

8. A forgalomba került gyógyszerek minőségi ellenőrzésének szabályozása.

9. A gyógyszerkészítmények előállítására, az annak során felhasznált alapanyagok, valamint félkész- és készárúk minőségére és raktározására a minőségvédelem szempontjából szükséges mértékben szakmai követelményeket írhat elő, és jogosult a vonatkozó rendelkezések betartásának helyszíni ellenőrzésére.

10. Gyógyászati célra alkalmatlan gyógyszerek forgalomból kivonása.

11. Vegyi anyagok besorolása mérgek, illetve kábítószerek közé, továbbá ezek forgalomba hozatalának és felhasználásának szabályozása

12. Az emberorvoslásban használatos gyógyszerek tudományos, valamint népszerű ismertetésének felügyelete, irányítása és engedélyezése.

13. A gyógyszeripar fejlesztési koncepcióinak véleményezése

14. Betekintési joga van a gyógyszeripar belföldi gyógyszerellátás kielégítésére irányuló tevékenységébe, észrevételeit szükség szerint a Nehézipari Minisztériummal közli.

Az „Irányelvek” a Nehézipari Minisztérium feladatát az ágazati felelősség keretében a következőkben jelöli meg:

1. A hazai gyógyszerellátás elsődlegességének biztosítása az exporttal szemben

2. A gyógyszeriparon belüli kutatótevékenység irányvonalának és mértékének szabályozása.

3. A gyógyszerkutatás által megkívánt klinikai-farmakológiai kutatások irányára és mértékére, valamint a gyógyintézeti kipróbálások szabályozására vonatkozó javaslatlétel

4. A gyógyszeripar fejlesztési koncepcióinak előkészítése.

5. Az egészségügyi szervek által meghatározott minőség biztosításához, valamint a mérgekkel és kábítószerekkel kapcsolatos rendelkezések betartásához szükséges hatósági intézkedések megtétele

Bár az új gazdasági mechanizmusban a termékforgalmazás rendjének alapelve az, hogy a forgalmazás kötöttségeit fel kell oldani annak érdekében, hogy az állami vállalatok és állami szervek piaci kapcsolatuk alapján kereskedhessenek, a gyógyszer, kötszer és vatta vonatkozásában a termékforgalmazás rendjére vonatkozó jogszabály szerződéskötési kötelezettséget ír elő. A szerződést a Gyógyárúértékesítő Vállalat köti az iparral. Ennek megfelelően a Gyógyért raktárról elégtit ki az egészségügyi intézményeket (kórházakat, gyógyszer-tári központokat) úgy, mint eddig. E termékek termelői és a fogyasztói ára is rögzített marad.

Az új gazdaságirányítási rendszerben is az egészségügyi miniszter határozza meg az egészségügyi műszaki fejlesztésének irányait, amely kiterjed az egészségügyi intézmények korszerű és gazdaságos építésére, felszerelésére. Természetesen továbbra is az egészségügyi miniszter határozza meg a gyógyszerek forgalomba hozatalának feltételeit és rendjét.

Az Egészségügyi Minisztérium szervezetében, a változó feladatoknak megfelelően, a szakmai munka hatékonyságának fokozása érdekében bizonyos módosításra is sor kerül. Ennek kapcsán tudományos

kutatóosztállyal bővül a Minisztérium szervezete. Az új önálló osztály feladata — együttműködve az érintett főosztályokkal — az orvos- és gyógyszerész-tudományok művelésének irányítása és a kutatási tevékenység összehangolása, továbbá annak biztosítása, hogy az egészségügy területén a tudományos tevékenység az egészségpolitika célkitűzéseit szolgálja. Ezen feladatok ellátásában a tudományos osztály támaszkodik az Egészségügyi Tudományos Tanács vezetőségére, plenumára és a tudományos szakbizottságokra is.

Az előbbieken említett céloknak megfelelően jön létre a Magyar Tudományos Akadémia és az Egészségügyi Minisztérium közös bizottsági rendszere is, amelynek keretében 16 szakbizottság fog működni. A gyógyszerészet területét a legközvetlenebbül a következő három bizottság hivatott segíteni: a Gyógyszerkutatói és Klinikai Farmakológiai Bizottság; a Gyógyszertörzskönyvezési Bizottság; valamint a Gyógyszerészeti és Gyógyszerkönyvi Bizottság.

A Minisztérium szervezetében beálló változásokkal egyidejűleg a Gyógyszerészeti és Műszerügyi Főigazgatóság Gyógyszerészeti Főosztálya alakul át, megszüntetve ezáltal a Minisztérium szervezeti tagoltságában fennálló különbséget.

Az új gazdaságirányítás megkívánja a tudományos és módszertani szervező intézeteknek az eddigieknél is fokozottabb szerepét, területük munkájának hatékonysága érdekében. E cél érdekében szerveztük át január 1-vel hatósági gyógyszerellenőrzésünket is. Az OKI gyógyszerellenőrző egységét, több évtizedes eredményes tevékenységét megőrizve, beépítettük a gyógyszerészet egységes bázisintézetébe, az Országos Gyógyszerészeti Intézetbe.

A minőség ellenőrzését, illetve a minőségi követelmények biztosítását hivatott fokozni új gyógyszerkönyvünk is. A gyógyszertárak már kézhez kapták a VI. Magyar Gyógyszerkönyvet, bár annak életbe léptetésére csak július 1-vel kerül sor. Mindnyájunk előtt ismeretes, hogy egy új gyógyszerkönyv megalkotása milyen körültekintő, sok irányú nagy munkát igényel. A három tagból álló szűkebb körű szerkesztőbizottság 5 albizottságba 45 szakembert vont be. Ezenkívül igénybe vette még 55 szakértő véleményét és a kísérletes ellenőrző munkában 112 laboratóriumi szakember munkájára támaszkodott, akiket 17 tudományos, illetve egyetemi intézetből, gyógyszergyári, gyógyszer-tári központi laboratóriumból, sőt több esetben gyógyszer-tári laboratóriumi dolgozók közül választottak ki. Ezek a számok is jelzik a négykötetes mű elkészítésének hatalmas munkáját.

Az egészségügyi intézmények a lakosság gyógyszerellátását tudvalevően a Gyógyáruértékesítő Vállalat és a megyei (fővárosi) tanácsok felügyelete alatt működő gyógyszer-tári központok gyógyszer-tári hálózata közreműködésével végzik. Jelenleg a gyógyszer-tári központok nyereségérdekeltségi vállalatok, amelyek keretében nem biztosíthatók kellő mértékben a gyógyszerellátással, e gyorsan fejlődő szakterülettel kapcsolatos célkitűzéseink megvalósításának szakmai és gazdasági feltételei. A nyere-

ségre való törekvés ugyanis — többek között — a gyógyszerfogalom káros növekedését idézheti elő. A vállalati keretek véleményünk szerint akadályozzák a gyógyszerészek és a gyógyszer-tári asszisztensek megfelelő foglalkoztatásának kiszélesítését, a gyógyszer-tári laboratóriumi lehetőségek szélesebb körű kihasználását, a gyógyszerellátási tevékenységnek az egész egészségügyi tevékenységgel való szorosabb kapcsolatát. Eppen ezért keresnünk kell a gyógyszerellátás olyan szervezeti formáját, amely a vállalati rendszerből megtartaná az elszámoltatást és a gazdálkodást előnyösen befolyásoló elemeket, megszüntetné a jelenleg fennálló ellentmondásokat, formájában is kifejezésre juttatná a gyógyszerellátás egészségügyi jellegét. Dolgozóit az egészségügyi bérrendszer szerint díjazná és tágabb lehetőséget biztosítana szaktevékenységük kifejlesztéséhez. Kétségtelenül komoly segítséget jelent már az a kormányhatározat is, amely a gyógyszer-tárakat ún. szolgáltató egységek közé sorolta. Ennek értelmében a gyógyszertárak fejlesztését úgy kell biztosítani, hogy kapacitásuk lehetőleg megelőzze a lakosság szükségletét vagy legalábbis azzal párhuzamosan növekedjék. Jelenti továbbá azt is, hogy a gyógyszertár üzemeltetését akkor is biztosítani kell, ha az nem vagy kevésbé nyereséges. Emellett a gyógyszertárak fejlesztéséről is állandóan gondoskodni kell. A fejlesztés pénzügyi forrása — saját alapok mellett — elsősorban a tanácsok fejlesztési alapja.

A gyógyszerészet területén a fokozottabb nemzetközi kapcsolatok létesítését kívánta szolgálni az elmúlt hetekben Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, az NDK, Románia, Szovjetunió és Magyarország képviselőinek részvételével Varsóban megtartott gyógyszerészeti munkaértekezlet. Az értekezlet résztvevői kívánatosnak tartották, hogy a gyógyszerészet és a gyógyszerellátás alapvető tudományos és gyakorlati problémáinak tanulmányozására szorosabb kapcsolat és együttműködés létesüljön a baráti országok szakemberei között. Nagy vonalakban meghatározták azokat a fő kérdéseket, melyeken belül egyes témák részletes tanulmányozása, az egyes országokban kialakult gyakorlat kölcsönös megismerése, a tapasztalatok kicserélése minden résztvevő számára hasznos lehet. Szükségessé látták, hogy az együttműködés keretében kialakítsák, illetve megjelöljék a szocialista gyógyszerészet további fejlődésének főbb tendenciáit. Az ez irányú javaslatok vagy ajánlások érvényesítése természetesen nem történhet meg egyik napról a másikra, és az elfogadott célkitűzések megvalósításának ütemét és módszereit is az egyes országok adottságai és lehetőségei határozzák meg.

Ismerve a magyar gyógyszerészek, gyógyszer-tári, gyógyszeripari, gyógyszer-raktári dolgozók hivatás-szeretetét, eddigi példamutató helytállását, biztosak lehetünk abban, hogy a megkezdett úton továbbhaladva, az új gazdasági mechanizmus szellemében, a szocialista egészségügy célkitűzéseinek megfelelően magas színvonalon biztosítják a lakosság gyógyszerellátását.

Ehhez kívánok az új év küszöbén sok sikert.

Lázár Jenő